EVOKACE

Paul Stanley

FACE THE MUSIC

KISS – Život Paula Stanleyho pod maskou

VOLVOX GLOBATOR

EVOKACE

Paul Stanley

FACE THE MUSIC

KISS – Život Paula Stanleyho pod maskou

Paul Stanley
Face the Music. A Life Exposed

přeložil Vít Malinovský

Copyright © Paul Stanley, 2014
Translation © Vít Malinovský, 2025

ISBN 978-80-7511-800-4
ISBN 978-80-7511-801-1 (epub)
ISBN 978-80-7511-802-8 (pdf)

Mé rodině

Úvod

Adelaide, Austrálie, 3. března 2013

Posadím se, pohlédnu do zrcadla a chvíli zírám do očí, které zase upřeně hledí na mě. Zrcadlo je osvíceno řadou silných žárovek, jako někde na divadle, a na stolku přede mnou leží černá krabička s mejkapem. Na jeviště vyrážíme asi za tři hodiny, což znamená, že přišel čas na rituál, který už čtyřicet let určuje můj profesní život.

Nejdříve si potřu obličej čisticím roztokem, aby se mi uzavřely póry v kůži. Pak vezmu nádobku s „klaunskou bělobou", hustým krémovým mejkapem. Namočím prsty do vaničky s bílou hmotou a začnu si ji nanášet na obličej, ale nechám si volné místo kolem pravého oka, kam později přijde hvězda.

Bývaly časy, kdy mi býval tenhle mejkap maskou – skrýval tvář kluka, který dříve vedl osamělý a nešťastný život. Narodil jsem se s deformovaným pravým uchem – na pravou stranu neslyším – a nejbolestnější vzpomínky z mého dětství se vážou na to, jak se mi ostatní posmívaly: „Stanley, jednouchá příšera". Často to byly děti, které jsem ani neznal. Ony však znaly mě: dítě s pahýlem místo ucha. Když jsem byl venku mezi lidmi, cítil jsem se jako nahý. Palčivě jsem si uvědomoval, že si mě pořád prohlížejí. A když jsem se vrátil domů, moje rodina byla příliš nefunkční na to, aby mi poskytla nějakou podporu.

Jakmile mám nanesenou bílou barvu, vezmu špičatý konec kosmetického hřebenu s kovovým hrotem a nakreslím si obrys hvězdy kolem pravého oka. Zůstane po něm klikatá čára přes bílý mejkap. Pak špičkou bavlněného tamponu na špejli začistím vnitřní stranu hvězdy a upravím také tvar rtů.

Postava, která se mi teď rýsuje na tváři, původně vznikla jako obranný mechanismus, který měl zakrýt, kým ve skutečnosti jsem. Od okamžiku, kdy jsem se poprvé nalíčil, jsem měl po mnoho let pocit, že ze mě vystupuje jiná osoba. Jakmile se nejisté, nevyspělé dítě se všemi svými pochybnostmi a vnitřními konflikty namalovalo, v tom se proměnilo v toho druhého člověka, kterého jsem si stvořil, abych všem ukázal, že by na mě měli být hodnější, že by se měli stát mými přáteli, zkrátka, že jsem někdo výjimečný. Vytvořil jsem si

kluka, který by si mohl namluvit dívku. Lidé, které jsem předtím v životě poznal, byli mým úspěchem s KISS ohromeni. A já chápu proč. Nikdy nevěděli, co všechno se ve mně odehrává. Nikdy nevěděli, proč jsem takový, jaký jsem, jaké mám touhy. Nikdy nic z toho nevěděli. Byl jsem pro ně jenom zmetek nebo podivín. Nebo zrůda.

Pak vstanu a jdu do další místnosti – k šatnám zpravidla přiléhá koupelna. Zadržím dech a posypu si celý obličej bílým pudrem. Tím se mi bílá barva na obličeji stabilizuje a umožní, abych se přes ni během představení potil. V tu chvíli už se mohu bílé dotýkat, aniž by mi ulpívala na prstech. Tuhle část procesu jsem se naučil metodou pokusů a omylů – předtím jsem byl při koncertech pokaždé oslepován, jak mi mejkap stékal do očí.

Jako malý kluk jsem snil o tom, že až budu starší, stanu se maskovaným bojovníkem proti zločinu. Chtěl jsem být jako Osamělý jezdec. Chtěl jsem být jako Zorro. Chtěl jsem být tím chlápkem s maskou přes oči – tak, jak jsem to vídal ve filmech a v televizi.

Tenhle osamělý kluk to tak chtěl, a nakonec to tak udělal. Vytvořil jsem si svůj vlastní svět. Postava, kterou jsem si vytvořil – *Starchild* neboli Hvězdné dítě –, vystupovala na jevišti a byla *tím chlapíkem*, tím vysněným superhrdinou, nikoliv tím klukem, kterým jsem ve skutečnosti byl.

Být *tím chlapíkem*, to jsem si náramně užíval.

Pak jsem se ale zase vždycky musel postavit zpátky nohama na zem. Musel jsem sejít z jeviště. Když takhle sejdete dolů, jste konfrontováni s celým svým životem. Když jsem opouštěl jeviště, pokaždé jsem myslel jen na to – *a co přijde teď?* Tehdy byl domov jakýmsi druhem očistce. Během krátkých období, kdy jsme s KISS nebyli na turné, jsem seděl ve svém newyorském bytě na pohovce a říkal si – *Nikdo by mi neuvěřil, že tady sedím tak sám a nemám kam jít.* Kapela byla mým ostrovem spásy, ale zároveň i prostředím, kde se těžko navazují vztahy, které tvoří opravdový život. Doma jsem pociťoval akorát citovou vyprahlost – scházel mi cit, ta základní potřeba, která nebyla uspokojena ani naplněna ničím jiným. Na jednu stranu

jsem byl stále sám – odcizený a nepřístupný –, ale zároveň jsem to osamění nedokázal vydržet.

Postupem času se hranice mezi *tím chlapíkem* a začala stírat. Začal jsem si část *toho chlapíka* odnášet s sebou i mimo jeviště. Dívky po něm toužily. Lidé zkrátka předpokládali, že jsem ten *chlapík jsem* já. Přesto jsem věděl, že tím chlapem ve skutečnosti nejsem. Na jevišti jsem dokázal běh reality pozastavit, nedokázal jsem to však udržet déle; prožít celý den jako Hvězdné dítě bylo obtížné. Asi protože jsem tomu už nevěřil. Znal jsem pravdu. Věděl jsem, kým doopravdy jsem.

Také jsem se pořád bránil. Když si lidi kolem mě ze sebe stříleli, dokázal jsem si taky dělat srandu z druhých, ale chraňpánbu, když se to týkalo mě. Věděl jsem, že musí být úžasné umět se zasmát sám sobě, svým vlastním vrtochům a chybám, ale pořád jsem se k tomu nějak nedokázal propracovat. Nedokázal jsem se od toho oprostit – byla to instinktivní reakce na to, jak jsem byl v dětství neustále konfrontován a zesměšňován. Stále jsem byl příliš nejistý, scházelo mi sebevědomí. Ačkoli jsem si to sám úplně nepřipouštěl (a nikdo v mém okolí netušil nic, protože jsem o svém uchu nikomu nevykládal), stále mě tížily křivdy z minulosti. Své vtipy jsem špikoval zlomyslným podtónem na účet druhých.

Dej mi ránu a schytáš dvě!

Je snadné žít život se zaťatou pěstí. Pěstí však nezískáš tolik, co bys mohl získat otevřenou dlaní. Toto poselství mi však dlouho, předlouho unikalo. A po celou tu dobu se ve mně odehrával boj, pociťoval jsem nespokojenost, neschopnost a hlubokou osamělost.

Po zasypání bílého mejkapu pudrem se vracím do šatny, znovu usedám k zrcadlu a smetám všechen pudr uvnitř hvězdy kolem oka. Potom obtáhnu obrys hvězdy černou tužkou na obočí, vezmu mastnou černou barvu, která je o něco hustší než klaunská bílá, a štětečkem hvězdu domaluju. Znovu odejdu do vedlejší místnosti a černý mejkap zasypu dětským pudrem na bázi mastku, který je o trošku průhlednější než bílý krycí pudr na zbytku obličeje. Vrátím se do šatny a černou odolnou barvou si nalíčím levé oko a obočí. Když barva zaschne, podívám se do zrcadla.

V dřívějších etapách mého života se mi osoba, kterou jsem vídal v zrcadle, tak úplně nelíbila. Ale přesto jsem se snažil stát se osobou, kterou jsem chtěl být, a to i za cenu ztráty pocitu spokojenosti. Problém však spočíval v tom, že ať jsem se snažil sebevíc, nic mě neposunulo tam, kde jsem chtěl. Jak kapela KISS prožívala své vzestupy a pády, uvědomoval jsem si, že mnohé z mých předpokladů o tom, co by mě uspokojilo – nebo možná jen to, že bych byl spokojený sám se sebou –, byly mylné. Domníval jsem se, že řešením je stát se slavným. Domníval jsem se, že řešením je stát se bohatým. Domníval jsem se, že řešením je stát se žádoucím. Roku 1976 jsme se díky úspěchu alba *KISS Alive!* stali slavnými. Zjistil jsem však, že stavět před lidmi na odiv svoji slávu, to není to pravé ořechové. Koncem sedmdesátých let jsme vydělali miliony dolarů. Ale zjistil jsem, že ani ty peníze – a samozřejmě i oblečení, luxusní auta a unikátní kytary, které jsem si za ně koupil – mě nedělají šťastným. A jak jsem začal být v okamžiku vydání našeho prvního alba žádoucím, sex se pro mě stal kdykoli dostupným zbožím. Tehdy jsem zjistil, že můžu s někým být, a přesto se přitom cítit sám. Jednou jsem od někoho slyšel, že člověk nikdy osamělejší než tehdy, když spí s nesprávnou osobou. Byla to pravda. A třebaže existují horší způsoby, jak trpět, než spát s kočkama z *Penthousu* nebo z *Playboye*, radost z takových zážitků se ukázala být silně pomíjivá. Jistě, bylo to vzrušující, ale jen chvilkové. Zjistil jsem, že nic z toho – jakkoliv to bylo příjemné – nemohlo naplnit v mém nitru to, co jsem postrádal.

Když roku 1983 odložili KISS mejkap, převtělil jsem se postavy Hvězdného dítěte ještě silněji – anebo spíš postava Hvězdného dítěte do mě. Má vlastní tvář se stala tváří Hvězdného dítěte. Do jisté míry jsem ze sebe toho plachého, neprůbojného a neoblíbeného kluka vypudil, nedokázal jsem ho však úplně nahradit ani předělat ke svému obrazu. Byl jsem cosi jako skořápka, prázdná nádoba. Stále jsem hledal osobu, kterou bych se mohl stát, a Hvězdné dítě – nyní bez hvězdy – zůstávalo do značné míry jen maskou, kterou jsem nosil, abych mohl komunikovat se světem. Stále jsem si však ověřoval – nebo jsem tomu alespoň *věřil* –, že držet si lidi dál od těla je

mnohem snazší než s nimi jednat osobně a důvěrně. Koneckonců, abyste se cítili dobře s ostatními lidmi, musíte se nejprve cítit dobře sami se sebou. A právě to jsem stále nedokázal. V důsledku toho se můj život neubíral správným směrem. Kde je má rodina? Kde jsou mí přátelé? Kde je místo, kterému bych mohl říkat domov?

Stále se mi nedařilo uniknout té drsné skutečnosti, že jsem se necítil dobře ve své vlastní kůži. Když vás drtí realita, tak jí to buď nandáte nebo se necháte sundat. Vždyť je to tak jednoduché! A já to mám stejně jako se svým mejkapem – nehledejte v tom slovní hříčku – nandat, ne sundat! Dokonce i v těch nejtěžších chvílích mého života – když se zdálo, že se mi rozpadá kapela, když se lidé kolem mě kvůli drogám ocitli na vedlejší koleji, když jsem se zhroutil po rozvodu se svou první – můj smysl pro sebezáchovu a touha po nápravě vždy převážily nad jakýmikoli jinými tlaky.

U některých lidí způsobí zážitek blízké smrti prozření, které změní běh jejich života. Když si zalistujete rokenrolovými memoáry, můžete nabýt dojem, že každý muzikant musel prožít blízký kontakt se záhrobím, který se stal rozhodujícím mezníkem v jeho životě.

Ale já si nikdy nepokusil sáhnout na život. Nikdy jsem ani moc nepil ani nebral drogy, a tak se mi nikdy nestalo, že bych se probudil v nemocnici po resuscitaci a byl nucen bilancovat svůj život. Přesto jsem měl se smrtí párkrát co do činění. V takových chvílích obvykle vyvolává vážnost situace úvahy o duši. Ale abych řekl pravdu, zážitky z okamžiků, kdy můj život visel na vlásku, ve mně vyvolaly něco úplně jiného. Když jsem měl v puse hlaveň pistole nebo na hrudi defibrilátor, místo myšlenek na duši na mě přišly myšlenky na natáčení broadwayského muzikálu.

Roku 1999 jsem dostal hlavní roli v inscenaci *Fantom opery* Andrewa Lloyda Webbera v Torontu. Hlavní postavou je hudební skladatel, který nosí masku, aby skryl strašlivé znetvoření obličeje. A já – kluk, který se narodil bez ucha, Stanley, který strávil život muzikanta s tváří zakrytou mejkapem – jsem hrál tuto postavu. Zvláště jedna scéna se mě dotkla po psychické stránce. Fantom v plášti a masce působí hrozivě, ale zároveň elegantně. Těsně předtím, než

odláká svou lásku Christine a odvede si ji do svého podzemí, přikloní se k ní, když vtom mu dívka strhne masku a spatří jeho tvář. Skutečnost, že se Fantom ocitl bez masky a Christine se ho v tu chvíli dotýkala, v mém nitru rozechvěla citlivou strunu.

Jednoho dne, když jsem hrál Fantoma, mi do divadle přišel dopis. Napsala ho žena ženy, která inscenaci nedávno viděla. „Zdálo se, že jste se se svou postavou ztotožnil způsobem, jaký jsem u jiných herců ještě neviděla," sdělila mi ta žena. Pokračovala, že pracuje pro organizaci About-Face, která se věnuje pomoci dětem s postižením na obličeji. „Neměl byste případně zájem se zapojit?" ptala se.

No teda! Jak na to přišla?

Nikdy jsem o svém uchu nemluvil. Jakmile jsem si jako teenager mohl nechat narůst dlouhé vlasy, ucho jsem jednoduše schoval a nikdy jsem se o své jednostranné hluchotě nešířil. Bylo to něco, co jsem si nechával jen pro sebe, mé tajemství. Bylo to příliš osobní a citlivé. Rozhodl jsem se však té ženě zavolat. Nebyl jsem si jistý, co můžu očekávat. Nebyl jsem si jistý, co mám říkat. Ale pak jsem se jí otevřel a ulevilo se mi. Brzy jsem začal s tou organizací spolupracovat, mluvit s postiženými dětmi a jejich rodiči o své vrozené vadě a o svých vlastních zkušenostech a také sdílet jejich zážitky. Účinek, který to na mě mělo, byl úžasný.

Cítil jsem se osvobozen tím, že jsem začal s lidmi mluvit o něčem, co bylo pro mě vždycky tak soukromé, osobní a palčivé. Pravda mě osvobodila – pravda a *Fantom opery*. Nasazení Fantomovy masky mi svým způsobem pomohlo odhalit sebe sama. Roku 2000 jsem se stal mluvčím společnosti About-Face. Zjistil jsem, že pomoc druhým mi pomáhá uzdravit se. V mém životě se náhle rozhostil klid, který jsem nikdy předtím nepoznal. Hledal jsem vnější faktory, které by mě vytáhly z propasti, zatímco problém byl celou tu dobu ve mně.

Nemůžeš někoho držet za ruku, máš-li tu vlastní sevřenou v pěst.
Nemůžeš najít krásu kolem sebe, nenajdeš-li ji uvnitř.
Nemůžeš ctít druhé, utápíš-li se ve vlastním strádání.

Uvědomil jsem si, že slabí nejsou ti, kteří dávají najevo své emoce, ale ti, kteří své emoce skrývají. Potřeboval jsem si znovu ujasnit, co znamená být silný. Být „opravdovým mužem“ znamená být silný, ano – dostatečně silný, aby se rozplakal, dostatečně silný, aby byl laskavý a soucitný, dostatečně silný, aby dal přednost druhým, dostatečně silný, aby se bál, a přesto našel cestu, dostatečně silný, aby odpustil, a dostatečně silný, aby požádal o odpuštění.

Čím víc jsem se vyrovnával sám se sebou, tím víc jsem byl schopen dávat druhým. A čím víc jsem se dával druhým, tím víc jsem zjišťoval, že mám co dávat.

Nedlouho po této proměně jsem potkal Erin Suttonovou, chytrou, sebevědomou, praktikující právničku. Od samého začátku jsme k sobě byli zcela otevření a upřímní, nekonalo se žádné drama. Měla porozumění, byla starostlivá, podněcující, a především důsledná a sebevědomá. Nikdy jsem nepotkal nikoho druhého, jako byla ona. Do vztahu jsme se nijak nehrnuli, ale po několika letech jsme si oba uvědomili, že už si nedokážeme představit, že bychom nebyli spolu. „Nikdy jsem v takový vztah nedoufal,“ řekl jsem jí, „protože jsem nevěřil, že něco takového vůbec existuje.“

Tohle je život, jaký jsem hledal.
Tohle je odměna.
Tohle je ten pocit být... úplný.

Bylo to hledání, nekonečné úsilí dosáhnout všeho, po čem jsem toužil – nejen po stránce materiální, ale i z hlediska vlastní proměny –, které mi umožnilo všechno to dotáhnout do zdárného konce. Bylo to hledání, které začalo cílem stát se rockovou hvězdou, ale skončilo něčím úplně jiným.

A o tom je vlastně celá tahle kniha. A proto také chci, aby si ji jednou přečetly mé čtyři děti, přestože cesta, kterou jsem se vydal, byla dlouhá a namáhavá, chvílemi trnitá a bolestná. Chci, aby pochopily, jaký byl můj život, se všemi jeho těžkostmi. Chci, aby pochopily, že záleží opravdu jenom na každém z nás, a že si každý může prožít

nádherný život. Zajisté, nemusí to být snadné. Může to trvat déle, než si myslíte. Je to však možné. Pro každého.

Srovnávám si myšlenky a znovu se dívám do zrcadla. Hledí na mě známá bílá tvář s černou hvězdou. Zbývá mi už jen vyprázdnit do vlasů jednu nebo dvě lahvičky tužidla a pořádně si je vyčesat. A samozřejmě si nanést rudou rtěnku. Dneska už ani nejde se s tímhle obličejem přestat usmívat. Přistihnu se, jak se mi rozzáří úsměv od ucha k uchu a spokojeně si to užívám společně s Hvězdným dítětem, které se stalo mým starým dobrým přítelem, a přestalo být alter egem, za kterým jsem se kdysi musel schovávat.

Tam venku čeká pětačtyřicet tisíc lidí. Blížíme se k pódiu. *Chtěli jste to nejlepší, dostali jste to nejlepší, tu nejúžasnější kapelu na světě... KISS!* Odpočítávám „Detroit Rock City“ a jdeme na to – já, Gene Simmons a Tommy Thayer, spouštíme se na pódium na platformách z výšky čtyřiceti metrů, zatímco obrovská černá opona padá a Eric Singer pod námi tluče do bicích. Ohňostroj! Plameny! Počáteční jásot davu nás zasáhne jako fyzická energie. *Bum-práásk!* Je to ten největší nářez, jaký si jde jen představit. Dostávám se na pódium. Miluju ten pohled do publika, jak tam lidi skáčou, křičí, tančí, objímají se, veselí se, všichni jsou ve stavu extáze. Naplno si to užívám. Je to jako kmenové shromáždění. KISS se stali tradicí, rituálem předávaným z generace na generaci. Je to úžasný dar, že můžeme s lidmi komunikovat na takové úrovni, že je jich tu tolik, oni, my, všichni pohromadě, desítky let poté, co jsme poprvé začali. Úsměv mi nezmizí z tváře po celou dobu vystoupení.

A co je na tom to nejlepší, že mi ten úsměv zůstane na tváři i potom, až odejdu z pódia a budu se vracet do reality svého života.

Jsou lidé, kteří nechtějí chodit domů – co *nikdy* nechtějí domů. A kdysi dávno jsem nechtěl ani já. Ale dnes už se domů vracím rád, protože někde na této dlouhé cestě jsem konečně přišel na to, jak si vytvořit domov, skutečný domov, takový domov, kde přebývá i vaše srdce.

Část I.

Neni kam se schovat, má milá
neni kam utýct

1

Domov, to je zajímavý pojem. Pro většinu lidí představuje útočiště. Můj první domov byl však něco jiného. Narodil jsem se 20. ledna 1952 jako Stanley Bert Eisen. Newyorský byt, kde jsem s rodiči od narození bydlel, se nacházel na rohu 211. západní a Broadwaye, na samém severním cípu Manhattanu. Narodil jsem se s ušní vadou zvanou *mikrotie*, při níž se vnější ucho nevyvíjí do normálního tvaru, ale místo ušního boltce se vytvoří jen znetvořený pahýl. Takový pahýl jsem měl na pravé straně. Navíc jsem měl neprůchodný zvukovod, takže jsem byl na pravou stranu hluchý. Proto jsem nebyl schopen vnímat směr zvuku, a co bylo ještě horší, bylo pro mě nesmírně obtížné rozumět lidem, pokud byl na pozadí nějaký hluk nebo probíhal jiný hovor. Tyto problémy mě vedly k tomu, že jsem se instinktivně vyhýbal společenským událostem.

Má nejstarší vzpomínka se váže k našemu potemnělému obýváku se zataženými žaluziemi – jako by se snažily udržet konverzaci v tajnosti jen mezi mou matkou, mým otcem a mnou. „Kdyby se tě někdy někdo zeptal, co se ti stalo s uchem," radili mi rodiče, „prostě mu řekni, že ses tak narodil."

Pokud si té vady nebudeme všímat, zdálo se, že rodiče o tom byli zcela přesvědčeni, *tak nebude existovat*. Tato filozofie vládla v našem domě a po většinu mého dětského života. Na složité otázky jsem dostával jednoduché odpovědi. A přestože rodiče chtěli, aby tomu tak bylo, ostatní to viděli jinak.

Zdálo se, že děti oddělují člověka a jeho vadu – a tak jsem se místo malého dítěte stal objektem pozorování. Ale děti nebyly jediné, kdo na mě zíral. Dělali to i dospělí, a to bylo ještě horší. Jednoho dne v obchodě na 207. ulici, kousek od našeho domu, jsem si uvědomil, že jeden z dospělých ve frontě na mě zírá, jako bych byl předmět, a ne člověk. *Bože, prosím, ať už to skončí*, přál jsem si. Když na vás někdo zírá, nezůstane to jen mezi vámi a tím člověkem. Nutně to přitáhne další pozornost. A stávat se středem pozornosti, to bylo

nesnesitelné. Zkoumání a neutuchající pozornost mi připadaly ještě mučivější než posměšky.

Netřeba dodávat, že jsem neměl moc kamarádů.

První den ve školce jsem chtěl, aby maminka odešla hned, jak mě dovedla ke dveřím třídy. Byla na mě pyšná. Ale já nechtěl, aby odešla kvůli tomu, co si nejspíš myslela. Nebylo to proto, že bych byl samostatný a sebevědomý. Jen jsem nechtěl, aby viděla, jak na mě všichni zírají. Nechtěl jsem, aby viděla, že se ke mně chovají jinak. Ocitl jsem se v novém prostředí s novými dětmi a nechtěl jsem to prožívat před ní. To, jak na mě byla pyšná, mi napovídalo, že mi vůbec nerozumí – mé obavy šly mimo ni.

Jednoho dne jsem přišel plačky domů. „Někdo mi plivl do obličeje," plakal jsem. Přišel jsem domů a hledal u mámy oporu a ochranu. Předpokládal jsem, že se zeptá, kdo to udělal, a pak půjde ven, najde si jeho rodiče a řekne jim z plných plic, že takové chování je nepřijatelné. Místo toho mi však řekla: „Nechoď za mnou brečet, Stanley. Tohle si musíš vybojovat sám!"

Vybojovat sám? Vždyť je mi teprve pět!

Nechci nikomu ublížit. Chci jen, aby mě ostatní nechali na pokoji.

No ale přesto jsem se vrátil ven a asi za hodinu našel toho kluka, který na mě plivl. Praštil jsem ho do oka. Ale vypadalo to, že si na ten incident skoro nepamatuje a nechápe, o co jde.

V jedné věci se mi po té události udělalo jasno: doma podporu hledat nemůžu. Ať už mě někdo zbil, posmíval se mi nebo prováděl cokoli jiného, musel jsem se s tím poprat sám.

Bydleli jsme v podstatě hned vedle mé základky, státní školy PS 98. V školním komplexu se nacházely tři různé dvory, oddělené od sebe ploty z drátěného pletiva. Zpoza plotu na mě jednou křičel jeden kluk, jehož jméno jsem neznal, ale který znal to moje. Kdykoli mě zahlédl někde, kde jsem se za ním nemohl dostat, křičel: „Stanley, jednouchá příšera! Stanley, jednouchá příšera!"

Netušil jsem, odkud mě ten kluk zná, a jediné, co mě napadlo, bylo – *Proč tohle děláš? Ubližuješ mi!*

Opravdu mi ubližuješ.

Byl to normální, nevýrazný kluk zhruba v mém věku, s hnědými vlasy, dost malý na to, říkal jsem si, abych ho dokázal zmlátit, kdybych ho chytil. On však byl vždycky mimo dosah, vždycky na druhé straně plotu nebo na druhé straně dvora, odkud mohl utéct do některé z nedalekých bytovek ještě předtím, než bych ho stačil chytit.

Kéž bych byl toho kluka dokázal chytit.

A jednoho dne se mi to konečně podařilo. Slyšel jsem ho křičet: „Stanley, jednouchá příšera!“ A jako vždycky jsem se nejdřív otřásl. V hlavě jsem slyšel prosebný hlas: *Přestaň s tím! Ostatní to můžou slyšet! Ostatní se na mě dívají!*

A zase nebylo kam jít, někam, kde bych mohl uniknout probodávajícím pohledům.

Tentokrát se mi ho ale podařilo dostihnout a pevně chytit. Najednou byl strachy bez sebe. „Nebij mě!“ křičel a vypadal přitom jako vyděšený králík.

„Přestaň s tim!“ řekl jsem, a sevřel ho ještě pevněji. „Přestaň mi to dělat!“ Nepraštil jsem ho. Jak jsem mu takhle stál tváří v tvář, najednou mě přešla chuť mu dát co proto. Věřil jsem, že když ho nezbiju, bude to stačit k tomu, aby na mě přestal pokřikovat. Tak jsem ho nechal jít. Neušel ani třicet metrů, když se otočil a hlasitě zařval: „Stanley, jednouchá příšera!“

Proč?

Proč mi to děláš?

Proč?

I když jsem to nedokázal vyjádřit, cítil jsem se neuvěřitelně zranitelný a... nahý, neschopný se bránit pohledům, posměškům a zkoumání, které, jak se tak zdálo, byly všudypřítomné. A tak se u mě, už jako u malého kluka, začala utvářet výbušná povaha.

Místo toho, aby rodiče usoudili, že má výbušná povaha je vlastně voláním o pomoc, podporu a péči, řešili to tak, že mi vyhrožovali. „Jestli se rychle nezklidníš,“ říkali temně výhružným tónem, „vezmem tě k psychiatrovi!“ Netušil jsem sice, kdo je to psychiatr, ale znělo to hrozivě. Znělo to jako nějaká ďábelská podoba trestu: Představoval jsem si, že půjdu do nemocničního pokoje a tam mě budou mučit.

Ne že bych se doma cítil nějak bezpečně. Rodiče často v noci odcházeli a nechávali mě s mou sestrou Julií, která byla jen o dva roky starší, doma samotné. „Nikomu neotvírejte," bylo to jediné, co říkali, když nechávali šestileté a osmileté dítě samotné. Byli jsme tak vystrašení, že jsme si před spaním ukrývaly pod polštář nože a kladiva. Druhý den jsme vstávali brzy, abychom stačili naše zbraně vrátit tam, kam patřily, aby na nás rodiče nekřičeli.

V našem bytě jsme měli s Julií malou společnou ložnici, zatímco rodiče spali na rozkládací pohovce v obývacím pokoji. Julia začala už ve velmi raném věku trpět psychickými problémy. Máma říkávala, že byla vždycky „jiná", už jako dítě. Byla divoká a měla sklony k násilí. Sestra mi naháněla strach. A když se mé vlastní problémy prohlubovaly, často mě tížily obavy, že bych mohl skončit jako ona.

Mí rodiče mě možná moc nepodporovali, ale na druhou stranu se nepodporovali ani navzájem. Máma Eva byla dominantní a táta William ji nesnášel. Máma se profilovala jako dominantní osobnost, zatímco táta byl pokorný. Ona se považovala za tu chytřejší. Ve skutečnosti byl táta velmi chytrý a sečtělý. V šestnácti letech dokončil střední školu. Kdyby se okolnosti vyvíjely jinak, šel by studovat na vysokou školu. Rodina však trvala na tom, aby začal pracovat, aby mohl platit účty, a on poslechl. V době, kdy jsem se narodil, pracoval táta od devíti do pěti jako prodavač kancelářského nábytku. Byla to práce z nutnosti, s kterou se časem sice smířil, ale nikdy ji doopravdy nepřijal.

Když jsem byl malý, moje mámy byla v domácnosti, ale předtím pracovala jako zdravotní sestra a pomocná učitelka ve škole pro děti se speciálními potřebami. Nakonec začala znovu pracovat v jednom nákupním středisku, kam si lidé chodili vyzvedávat zboží po naplnění kupónů známkami nasbíranými v rámci různých zákaznických věrnostních programů, které v padesátých letech nabízely všechny supermarkety.

V době nástupu nacistů uprchla matčina rodina z Berlína do Amsterdamu. Všechno tam nechali a mámina matka se nechala rozvést, což bylo v těch časech nezvyklé. Když se znovu vdala, přestěhovali

se do New Yorku. Členové matčiny rodiny se k ostatním lidem chovali povýšeně a neodpustili si ani posměšky ohledně mých vlasů a oblečení. Postupně jsem si začal uvědomovat, že arogance a pocit vlastní neomylnosti, které byly matčině straně rodiny vlastní, nemají žádný základ. Nebyli úspěšní, byli jen přezíraví. Pokud jste s mou matkou nesouhlasili, často jste slýchali posměšné „ale prosim tě“, které se neslo v duchu blahosklonnosti.

Rodiče mého táty pocházeli z Polska. Táta byl nejmladší ze čtyř dětí. Vyprávěl mi, že jeho nejstarší bratr Jack byl bukmejkr a alkoholik, druhý bratr Joe trpěl nekontrolovatelnými manickými výkyvy nálad, které ho paralyzovaly po celý život, a otcova sestra Monica zřejmě podlehla nátlaku matky, aby neopouštěla rodné hnízdo, a tak se nikdy neprovdala. Už jako dítěti mi došlo, že toto jednání ze strany babičky je čistě manipulativní a sobecké. Táta mi vyprávěl o svém velmi těžkém a nešťastném dětství; svým otcem, který zemřel ještě před mým narozením, hluboce pohrdal.

Mí rodiče nebyli šťastní lidé. Nevím, na čem vlastně stálo jejich manželství kromě toho, čemu se později začalo říkat oboustranná závislost. Jeden druhému nedávali nic pozitivního. V domě nebylo žádné teplo rodinného krbu ani vzájemná náklonnost. Pátky bývaly často tím nejhorším dnem v týdnu. Táta býval podrážděný a výsledek na sebe nikdy nenechal dlouho čekat: rodiče se pohádali a táta pak s mámou celý víkend nepromluvil. Jejich chování mi přišlo dost dětinské. Bylo šílené vidět vlastní rodiče, jak se celé dny chovají tímto způsobem.

Kromě toho, že rodiče měli dost problémů mezi se sebou, museli se zabývat také mou sestrou, která se dostala do velkých potíží, a nakonec strávila mnoho let po psychiatrických léčebnách. Protože jsem byl odjakživa považován za hodné dítě, dostávalo se mi doma stále méně pozornosti. V mém případě to, že jsem byl hodné dítě, neznamenalo, že jsem byl chválen, ale že jsem byl přehlížen. V důsledku toho jsem měl v podstatě volnou ruku k tomu, abych si mohl dělat, co jsem chtěl. Nepovažoval jsem to však za příliš velkou výhru ani mi to nepřinášelo pocit bezpečí. Bezpečí jsem si představoval

tak, že bych měl mít nějaké hranice a omezení, a bez nich jsem se cítil ztracený a nechráněný, opuštěný a zranitelný. Takovou svobodu jsem nechtěl a ani jsem si ji neužíval. Ve skutečnosti to bylo téměř naopak: byl jsem téměř ochromen strachem, protože tu nebyl nikdo, kdo by mi řekl, že jsem v bezpečí.

Často jsem býval sám. Každý nový den mi začínal pocitem zlé předtuchy, protože jsem čelil neznámému, bez jakékoli záchranné sítě. Každý nový den byl nejistý, každý nový den byl bez ochrany, každý nový den znamenal vypořádat se se světem, na který jsem nebyl vybaven, a snažil jsem se rozkódovat nevyřčené vzkazy.

Útočiště jsem nakonec našel v hudbě.

Hudba byla jedním z mála velkých darů, které mi rodiče dali, a já jim za to budu nadosmrti vděčný. Možná mě nechali úplně na holičkách, ale nevědomky mi dali záchranné lano. Nikdy nezapomenu na to, když jsem poprvé slyšel Beethovenův 5. klavírní koncert Es dur zvaný „Císařský“. Bylo mi pět let a byl jsem naprosto unešený.

Díky mým rodičům jsem vnímal kulturu a umění jako přirozenou součást života. Jejich vášeň pro klasickou hudbu byla doslova hmotná. Měli velké dřevěné rádio značky Harman Kardon a poslouchali Sibelia, Schumanna a Mozarta. Byl to však Beethoven, kdo mě přiváděl do němého úžasu.

O víkendech jsem s mámou poslouchal rozhlasový pořad *Live from the Met* na stanici WQXR, což byla tradice, v které jsem pokračoval, i když jsem byl starší. Jakmile jsem začal poslouchat rádio, objevil jsem také rokenrol. Ať už to byl Eddie Cochran, Little Richard nebo Dion & the Belmonts, bylo to ryzí kouzlo – zpívali o úžasném životě týnejdžrů, o němž jsem začal vášnivě snít. Všechno to zpívání o báječném mládí hrálo na moji citlivou strunu. Naplňovalo mě magií dospívání a přenášelo mě na jedno nádherné místo, na místo, kde se životní rozechvívání týkalo jenom vztahů a *lásky*. No řekněte, jak úžasné životy mladí lidé vedli!

Jednou odpoledne jsem šel s babičkou na procházku. Přešli jsme přes most na 207. ulici do Bronxu a vydali se po Fordham Road. Na druhé straně mostu byl obchod s deskami. Vešli jsme dovnitř

a babička mi, řekla abych si vybral nějakou desku. Mou první desku v životě! Šelakový singl s písničkou „All I Have to Do Is Dream“ od Everly Brothers na 78 otáček.

Když zatoužím, abys mě vášnivě objala...

Kdyby jen tohle.

Zatímco většina ostatních dětí v sousedství si venku hrála na kovboje a indiány, já seděl doma a s posedlostí poslouchal pecky jako „A Teenager in Love“ nebo „Why Do Fools Fall in Love“. Od jisté doby se spousta standardek začala hrát ve stylu doo-wop, a já se pak rozčiloval na mámu, když si doma prozpěvovala jejich původní verze. „Takle se to nezpívá, mami. To musíš takle...“ a zanotoval jsem třeba kousek klasiky „Blue Moon“ z 30. let od The Marcels. Zdůraznil jsem přitom moderní frázování „dip da dip dip dip“. Máma se k těm novým věcem někdy stavěla odmítavě, ale většinou jí to připadalo vtipné.

A pak jsem na vlastní oči *viděl* některé zpěváky a kapely, které jsem měl rád.

Slavný rokenrolový diskžokej Alan Freed se začal objevovat v televizi ve stejné době, kdy měl celostátní premiéru pořad Dicka Clarka *American Bandstand*. Divokost a spontánnost muzikanta, jako byl Jerry Lee Lewis, který odkopával stoličku od klavíru a rozhazoval vlasy, mi neunikla. Co mi však uniklo, to byla sexualita jeho hudby – což ani nebylo překvapivé vzhledem k tomu, co jsem vídal doma. Romantická fantazie, jak jsem si ji představoval, byla čistá a sterilní, a dokonce i když jsem byl starší, takhle jsem život vnímal dál. Trvalo spoustu, spoustu let, než jsem si uvědomil, o čem vlastně píseň „Will You Still Love Me Tomorrow“ od dívčího kvarteta Shirelles doopravdy je.

Přesto nebylo sporu o tom, že tihle lidé byli skvělí. Byli skvělí, protože zpívali. Byli super, protože se na ně fanoušci dívali a křičeli na ně. V publiku měli tihle muzikanti všechno, po čem jsem jako malý kluk toužil. *Respekt! Jo!*

V části Horního Manhattanu, kde jsem bydlel, žilo několik židovských přistěhovaleckých rodin, jako byla ta naše, ale převažovali tam Irové. Naše sousedky byly dvě milé staré katolické sestry, Mary a He-

len Huntovy, které se nikdy neprovdaly. Staly se pro mě něčím jako tetami nebo babičkami. Jak rostla má touha vystupovat jako mí noví hrdinové, často jsem chodil k nim domů, kde jsem jim zpíval a tančil. Jakmile jsem se naučil nějakou novou píseň, hned jsem k nim běžel zaklepat na dveře, abych jim ji honem zazpíval a předvedl přitom vlastní choreografii o dvou krocích, při níž jsem poskakoval z jedné nohy na druhou.

Když jsem zpíval, na chvíli to trochu zmírnilo část mých pochybností a bolestí.

Najednou bylo všechno v pohodě.

2

Když mi bylo osm, těsně před nástupem do třetí třídy, přestěhovali jsme se z Horního Manhattanu do židovské dělnické čtvrti v odlehlé části Queensu. Nikdy předtím jsem nic podobného neviděl – stromy lemovaly celý blok, vyrůstaly přímo z chodníku, a naproti nám bylo obrovské zahradnictví, které zabíralo celý blok. Pořád jsem vyhlížel lesní stráž. Nebo Lassie.

Většina dospělých z okolí odjížděla za prací na Manhattan, ale naše nová čtvrť fungovala jako malé městečko uprostřed ničeho. V okruhu několika bloků lemovaných stromy se nacházela knihovna, pošta, řeznictví, pekařství, obuvnictví, koloniál, hračkářství, železářství, pizzerie a zmrzlinárna. Všiml jsem si však, že jedna věc tu chybí: obchod s deskami.

Většina budov představovaly dvoupatrové obytné domy. Některé řadové domy byly rozděleny do dvou částí, zatímco jiné, jako ten náš, byly uspořádány tak, že tvořily čtyři byty, dva nahoře a dva dole, s dvorkem vpředu. Pořád jsem sdílel ložnici se sestrou Julií, ale rodiče už měli vlastní pokoj. V okolí byla spousta dětí.

Moje nová škola nesla označení PS 164. Místo samostatných židlí a stolků byly třídy vybaveny lavicemi a stoly pro dva žáky. Modlil jsem se, aby mě učitelé posadili na pravou stranu tak, aby spolužák, s nímž budu sdílet lavici, viděl na mé levé ucho – na to dobré. Nechtěl jsem, aby se někdo díval na to, co jsem považoval za svou špatnou stranu. Nemluvě o tom, že jsem neslyšel lidi, kteří mluvili z pravé strany.

Hned první den si mě učitelka, paní Sondikeová, zavolala k sobě ke katedře. Když jsem k ní přišel, podívala se mi na ucho.

Panebože, prosím, ať to nedělá!

„Podívám se ti na ucho," řekla.

Ne, ne, ne!

Začala mě zkoumat jako nějaký zkušební vzorek. Tohle byla moje nejhorší noční můra. Zkameněl jsem. Byl jsem zdrcený.

Co teď mám, proboha, dělat?

Zoufale jsem chtěl otevřít ústa a říct: „Nedělejte to.“ Ale na nic jsem se nevzmohl. Jen jsem zarytě mlčel. Zhluboka jsem se nadechl a toužebně čekal, až to skončí.

Když na to nebudu myslet, nebude to existovat.

Nedávej najevo svou bolest!

Nedlouho po té příhodě jsem šel s tátou na procházku. „Tati, vypadám dobře?“ zeptal jsem se. Zdálo se, že ho to zaskočilo. Zastavil se a zahleděl se do země. „No,“ řekl, „vůbec nevypadáš špatně.“

Díky.

Deset bodů pro tátu. Byl to přesně ten druh povzbuzení, který osamělý, silně zakřiknutý malý chlapec potřeboval. Naneštěstí se to však u mých rodičů stalo obvyklým vzorcem. Začal jsem kolem sebe stavět zeď. Můj způsob jednání s ostatními dětmi se utvářel tak, že jsem je preventivně od sebe odháněl. Začal jsem se chovat jako chytrolín nebo šašek, čímž jsem se stavěl do pozice, kdy se mně každý raději vyhýbal. Přál jsem si, abych nebyl pořád sám, ale zároveň jsem se choval tak, aby se ostatní drželi ode mě dál. Můj vnitřní konflikt se stal nesnesitelným. Byl jsem bezmocný.

Spousta ostatních dětí ze sousedství chodila společně do hebrejské školy, což posilovalo jejich kamarádství ze školy a vytvářelo další mimo školu. Členové mé rodiny sice zapalovali svíčky a vlažně slavili židovské svátky, nábožensky však nebyli příliš náruživí. Nikdy jsem neprošel obřadem bar micva. Důvod, proč jsem nechodil do hebrejské školy, s tím však neměl nic společného. Prostě jsem rodičům řekl, že tam chodit nechci, ale neřekl jsem jim proč. Zajisté, cítil jsem se být židem, ale nechtěl jsem chodit do společnosti dalších lidí. Život byl pro mě dost bezútěšný i bez toho, abych se dostával do ještě bezútěšnějších situací, při kterých by mě ochromoval strach z ponížení.

Dobrá, škola končí ve tři? Tak co kdybychom to v půl čtvrté zkusili s jinou partou dětí? Skvělé.

V naší škole působil pěvecký sbor, který mě zajímal. Možnost si zazpívat! Každý rok se hrál muzikál a každý, kdo se chtěl ucházet o nějakou roli, se zúčastnil konkurzu. První rok jsem se rozhodl, že

se přihlásím. Když na mě přišla řada, postavil jsem se na pódium před ostatními lidmi, otevřel pusu a chystal se zazpívat. Místo toho však ze mě vyšlo jen slabé chroptění. Nakonec jsem skončil ve sboru, jako udatný námořník na lodi *HMS Pinafore* nebo jak se jmenovala. Každý další rok – ve čtvrté, páté a šesté třídě – jsem chtěl hrát v některém z těch muzikálů. Rok co rok jsem se však na konkurzech zase dusil – z úst mi vycházel pořád ten samý chrčivý hlásek. Pokaždé jsem skončil ve sboru, přestože jsem byl, podle toho, co jsem na konkursech slyšel, přesvědčen, že bych dokázal zazpívat mnohem líp než spousta žáků, kterým se podařilo získat hlavní role.

Naše škola byla také domovem skautského oddílu. Když jsem viděl pár svých spolužáků v modrých uniformách, přemýšlel jsem o tom, že se k nim také přidám. A když se jednou objevil v uniformě i můj nový kamarád Harold Schiff, přijal jsem jeho nabídku jít s ním na schůzku. Harold se bavil se všemi dětmi a skamarádil se také s několika samotáři, jako jsem byl já. Rozuměl si s dalšími kluky z oddílu, jako byl Eric London, který působil s Haroldem ve školním orchestru, nebo Jay Singer, který hrál na klavír. S Erikem a Jayem jsem se seznámil ve sboru, jejich kamarádství s Haroldem však bylo založeno spíše na tom, že spolu navštěvovali hebrejskou školu. Většinou jsem se držel stranou. I když jsem se do něčeho zapojil, držel jsem se raději tak trochu stranou.

Všichni se ve skautu snažili získávat různé odznaky za zásluhy – za vázání uzlů nebo za pomoc starým dámám při přecházení ulice –, ale já jsem na to kašlal. Jediné, co mě bavilo, bylo táboření. Podnikli jsme několik víkendových tábornických výprav. Měl jsem však problém, když jsem při výpravách ztratil ostatní z dohledu. Tehdy jsem si poprvé uvědomil, že mě má jednostranná hluchota připravuje o schopnost orientace v prostoru. Vzpomínám si, jak jsem jednou stál na nějaké mýtině a slyšel, jak někdo volá: „Jsme tady!“. Neměl jsem ale tušení, odkud ten hlas přichází. Bez schopnosti vyhodnocovat prostorové zvukové vjemy jsem byl ztracen. Cítil jsem se zranitelný, protože jsem nevěděl, kde se právě nacházím – další důvod, proč jsem se nedokázal nikam zařadit.

Instinktivně jsem se stále držel rodičů. Kdykoliv jsem se však po nějakém nepříjemném zážitku vrátil domů a hledal u nich pocit bezpečí, zklamali mě. „Nevšímej si toho a ono to přejde“ zůstávalo jejich domácí mantrou. Pořád ten samý příběh. Rád bych měl více jistoty a méně ústrků, ale měl jsem smůlu. Rodiče vytrvale odmítali brát na vědomí mé problémy, které jsem měl, přestože byly tak zjevné. Doma jsem byl jako náměsíčný. Někdy jsem se v noci jako by probral, a vtom se ocitl v obýváku. Někdy jsem si uvědomoval, že mě rodiče otáčejí a směřují zpátky do postele. Věděli to, jen si to nikdy nepřipustili a nesnažili se přijít na to, co se to vlastně děje.

Také jsem měl dvě opakující se noční můry. V jedné z nich byla tma jako v pytli, zatímco já se nacházel na plovoucím pontonu na obrovské vodní ploše, daleko od břehu. Byl jsem bez pomoci a sám. Začal jsem křičet o pomoc.

Noc co noc.

Jsem sám na plovoucím pontonu, daleko od břehu, obklopen černočernou tmou...

Probouzel jsem se ve své posteli s křikem.

V té druhé noční můře jsem seděl na sedadle řidiče auta řítícího se po temné, pusté dálnici. To auto nemělo volant. Musel jsem se snažit zatáčet nakláněním se ze strany na stranu, ale nebylo možné ho ovládat.

Noc co noc mě tyto noční můry násilně budily, zatímco jsem křičel, byl zmatený a strachy bez sebe.

Také s mojí sestrou to šlo pořádně z kopce. V době, kdy jsem byl na střední škole, se Julia stále více a více sebepoškozovala. Rodiče ji začali pravidelně posílat do státních psychiatrických léčeben. Poté, co Julia vystřídala řadu psychiatrických zařízení, aniž by se výrazně zlepšil její stav, začali jí rodiče platit nákladnou soukromou léčbu, a tak utratili hotové jmění. Když byla doma, často utíkala a rodiče ji hledali celé dny. Když jsem se ráno probudil a zjistil, že rodiče strávili další bezesnou noc, říkal jsem si: *jestli je to všechno nakonec nezabije?*

Julia se potloukala po čtvrti East Village, přespávala u známých a brala drogy. Jednou, když byla doma, ukradla kazetu se stříbrnými

dolary, které naše máma sbírala, a prodala je, aby si mohla koupit drogy. Teď už vím, že to, co dělala, by se vlastně dalo nazvat samoléčbou, tehdy jsem to však ještě nedokázal vnímat tímto způsobem. Když zmizela, tak prostě zmizela. A když se vrátila, měl jsem z ní strach.

Jednou odpoledne poté, co rodiče přivezli Julii domů z léčebny, kde podstoupila elektrošokovou terapii, nás nechali doma samotné. Prostě ji tam vysadili a mě nechali s násilnickým magorem, který byl jen pár hodin po návratu z psychiatrické léčebny – a shodou okolností to byla právě moje sestra. Když byli pryč, Julii proběhl v hlavně nějaký zkrat a začala mě honit s kladivem. Byl jsem vyděšený. Utekl jsem do ložnice a zamkl dveře. Seděl jsem na posteli a poslouchal, co se děje za dveřmi, a přitom ztěžka polykal a modlil se, aby se rodiče konečně vrátili domů.

Pro rány boží, vraťte se už prosím domu!

Pak jsem uslyšel rachot. Julia začala divoce mlátit kladivem do dveří. Nepřestávala.

Prásk! Prásk! Prásk!

Dřevo praskalo a tříštilo se, zatímco si kladivo začalo razit cestu skrz dveře, jak do nich Julia vší silou řezala.

Pak najednou přestala. Kladivo se zaseklo do dřeva a naráz všechno utichlo. Schoulil jsem se a počítal nejdříve minuty, později hodiny.

Přijdou domů dřív, než jí to znovu chytne?

Přišli.

„Co se tu stalo?“ ptali se.

Řekl jsem jim, že Julia po mně šla s kladivem. Oni se však obořili na mě, jako by to byla moje vina. Křičeli na mě. Pak mě i uhodili. Byl jsem z toho všeho k smrti vyděšený, a teď se mi ještě zmatkem točila hlava.

Nechali ste mě s ní! Bylo to vaše rozhodnutí, ne moje!

Chtěla mě zabít!

Škola pro mě zůstala výzvou i nadále. Když jsem chodil na základku, absolvoval jsem inteligenční test, po kterém mě zařadili do skupiny „nadaných a talentovaných“. Na začátku střední školy jsem byla opět zařazen mezi nadané studenty. Na základě známek bych

se tam ale nedostal – nikdy jsem nebyl pilný žák. Zařazení do skupiny nadaných studentů se provádělo čistě na základě jakéhosi testu inteligence. I když mě mé IQ zřejmě kvalifikovalo do této výběrové skupiny, přesto jsem zůstával pozadu. Učitelé si se mnou nevěděli rady – zřejmě si mysleli, že se nechci učit. Neuvědomovali si však, že mě má sluchová vada nesmírně znevýhodňuje. Prostě jsem neslyšel spoustu toho, co se ve třídě říkalo. A když jsem přeslechl nějakou důležitou informaci, byl jsem najednou ztracený. Jakmile k tomu došlo, vzdal jsem to, protože jsem ztratil nit.

Na rodičovských schůzkách říkali učitelé mým rodičům pokaždé to samé – „Je chytrý, ale nesnaží se“ nebo „Je chytrý, ale vůbec na sobě nepracuje“. Žádný učitel jim však nikdy neřekl – „Je chytrý, ale nerozumí tomu, co říkám“. Tehdy ještě neměli indisponované děti žádné studijní benefity.

Rodiče však *věděli*, že jsem na jedno ucho hluchý. A přesto, po každé rodičovské schůzce, přišli domů a hubovali mě: „Bůh ti dal takovej úžasnej mozek a ty ho vůbec nepoužíváš!“

Plakal jsem. Cítil jsem se provinile. „Zejtra to změnim,“ sliboval jsem si.

Potud bylo všechno v pořádku, ale jen do té doby, dokud jsem se druhý den nevrátil do školy a stále jsem neslyšel. V tu chvíli jsem už zase nedokázal sledovat, co učitel vykládá. A tak jsem si zase připadal jako autsajdr.

Věděl jsem, že pokud s tím něco neudělám, všechno to dopadne špatně. Jednalo se o selhání? Měl bych si vzít život? Nebyl jsem si jistý. Žít v utrpení, žít ve lži, vybíjet si zlost na druhých – věděl jsem, že to všechno je úplně špatně. Zároveň jsem ale cítil, že je to neudržitelné. Nevěděl jsem sice, kdy to skončí, věděl jsem však, že to skončí špatně.

Byla to hrozivá situace a já se v ní po nocích utápěl. Kromě nočních můr a náměsíčnosti se ze mě stal také hypochondr, a to až do krajnosti: věřil jsem, že umírám. V noci jsem bděl a bál se usnout strachy, že už se nikdy neprobudím. Nakonec jsem usnul, nedokázal jsem udržet oči otevřené. Bylo to stejné každou noc.

Umíráš. Jsi v hrozném maléru.

Pak jsem dostal své první tranzistorové rádio. Otevřelo mi úplně nový svět, místo, kam jsem se mohl vydat, kdykoli jsem si do zdravého levého ucha vložil sluchátko. Hudba se opět stala mým útočištěm, které mi poskytovalo alespoň prchavý pocit bezpečí a samoty.

V únoru 1964, pár týdnů po mých dvanáctých narozeninách, jsem v pořadu *The Ed Sullivan Show* viděl Beatles. Když jsem je sledoval, jak zpívají, došlo mi to: *tohle je můj lístek ke svobodě*. Najednou tu byl prostředek, který jsem mohl použít, abych se dostal z bídy, abych se stal slavným, aby mě někdo obdivoval, měl mě rád, obdivoval mě a záviděl mi.

A bez jakéhokoli racionálního základu jsem o tom také sám sebe přesvědčil: *dokážu to. Dokážu to chytit za správný konec*. Nikdy v životě jsem předtím nehrál na kytaru a určitě jsem také nenapsal žádnou písničku. A přesto... tohle byla moje vstupenka ke svobodě.

Prostě jsem to věděl.

Ihned jsem si začal nechat růst vlasy, chtěl jsem je nosit „na smetáka“ jako Beatles. Částečně jsem to tak chtěl kvůli módě, ale hlavní důvod, proč mě ten styl tak oslovil, byl praktický: mohl jsem si jimi totiž zakrýt ten pahýl, který jsem měl místo pravého ucha. Rodičům to nějak uniklo. Štvalo je, že mám delší vlasy, a vyhrožovali, že mi je ostříhají.

Jednou odpoledne, krátce potom, co jsem viděl v pořadu Eda Sullivana Beatles, jsem potkal kluka ze sousedství, který se jmenoval Matt Rael. Řekl mi, že má elektrickou kytaru a hraje na ni. Ve škole chodil o třídu níž než já, ale udělal na mě velký dojem. Teď už jsem potřeboval jen tu elektrickou kytaru, abych mohl začít také hrát. Myslel jsem si, že vím, jak ji získat. Následujících jedenáct měsíců, kdy s britskou invazí do Ameriky dorazili nejen Beatles, ale i Dave Clark Five, Kinks, Rolling Stones, Searchers, Manfred Mann, Gerry and the Pacemakers, Animals a další, jsem rodiče prosil, aby mi k třináctým narozeninám dali elektrickou kytaru.

„Znamená to pro mě úplně všechno,“ prohlásil jsem.

3

Ráno 20. ledna 1965 jsem se probudil plný očekávání. Konečně jsem měl narozeniny. Konečně budu mít elektrickou kytaru! „Podívej se pod postel," řekla mi máma. Vzrušeně jsem se sklonil a nahlédl pod postel. Uviděl jsem velký kartonový obal s potiskem imitujícím kůži aligátora – vypadalo to na akustickou kytaru.

Krve by se ve mně nedořezal.

Vytáhl jsem ji zpod postele a otevřel pouzdro. Jasně, byla to ohraná akustická kytara japonské výroby s nylonovými strunami. Vrchní deska byla prasklá a neodborně opravená. Byl jsem zdrcený. Zavřel jsem kufr a strčil ho zpátky pod postel. Nechtěl už jsem ji ani vidět.

Oba mí rodiče pocházeli z rodin, které měly za to, že je třeba držet děti spíš při zemi, než jim pouštět uzdu. Tak se podle nich měly vychovávat. Dávali si záležet na tom, aby mi nedali něco, co jsem opravdu chtěl – navzdory tomu, že by to pro ně nebyl žádný problém. Asi nechtěli, aby mi narostl hřebínek.

Jakmile jsem kytaru odmítl, vyčetli mi to – nikdy si nepřipustili, že se na tomto mém obrovském zklamání nějak podíleli.

Můj kamarád ze skautu Harold Schiff dostal o pár týdnů později k narozeninám elektrickou kytaru – bledě modrý Fender Mustang s perleťovým krytem na desce. Okamžitě založil kapelu a nabídl mi, abych se stal zpěvákem!

Brzy se přidali Haroldovi kamarádi Eric London a Jay Singer, které jsem trochu znal ze sboru a ze skautu. Eric hrál v školním orchestru na kontrabas, a tak pro něj byl přechod na baskytaru snadný. Jay, který už uměl hrát na klavír, si nedávno pořídil elektronické klávesy – varhany značky Farfisa. Harold sehnal i bubeníka, dalšího kluka z hebrejské školy. Jmenoval se Arvin Mirow, a také s ním jsem se trochu znal z pěveckého sboru. Nakonec jsem navrhl, abychom si ještě promluvili s Erikovým sousedem Mattem Raelem. Matt se k nám tedy přidal jako hlavní kytarista. Matt a já jsme byli ve skupině jediní, jejichž rodiče nebyli doktoři nebo podobně vzdělaní lidé.

Harold a Matt nebydleli v bytech, ale v domech, které měly sklepy. Mattův starší bratr Jon už měl také kapelu a jeho rodiče byli vůči hluku dost tolerantní. Haroldově mámě hluk taky nevadil, a tak jsme měli sklep u Schiffů jen sami pro sebe a mohli jsme si tam zřídit zkušebnu. Haroldův sklep byl pěkně vybavený – stěny byly obložené borovicovým dřevem, na podlaze linoleum, a dokonce tam bylo i okno. Byly tam i dveře na dvorek, umístěné pod úrovní ulice.

Harold s Mattem hráli na obě kytary přes jeden zesilovač a já zpíval přes další, do kterého byly současně zapojeny klávesy Jaye Singera. Často jsem při zpěvu mydlil do tamburíny tak, jak to často dělali zpěváci v televizi. Eric musel do basy řezat, jak nejhlasitěji to šlo. Hráli jsme „Satisfaction" od Stones a další písničky od kapel britské invaze, jako byli Kinks a Yardbirds. Abychom využili zvuk Jayových kláves, naučili jsme se i „Liar, Liar" od Castaways.

Od samého začátku se mi to líbilo. A přestože všichni ti kluci v té době snili o tom, že se stanou rockovými hvězdami – vzhledem k šílenství, které se strhlo kolem Beatles a Stounů –, jejich rodiče už pro ně měli předem naplánovaný život. Měli se stát zubaři a optometristy jako jejich rodiče a kapela pro ně byla jen taková kratochvíle.

Ale já jim pořád dokola říkal: „*Stanu se* rockovou hvězdou!"

S Mattem Raelem jsme se začali často scházet i u něj doma. Kromě toho, že jsme spolu cvičili, občas jsme seděli i při zkouškách kapely jeho bratra Jona. U Matta doma jsme spolu hráli tak často, že nám jeho matka nakonec dala návrh: když opravíme starou knihovnu, kterou koupila někde za městem, můžeme sklep oficiálně používat jako zkušebnu. Tak jsme z té staré knihovny odstranili bílý lak a hráli dál.

Mattovi rodiče byli tak trochu hipíci. Jeho máma zpívala na prvních nahrávkách Weavers a přátelila se s Petem Seegerem. Hlídala děti Woodyho Guthrieho. V době, kdy jsem se s jeho rodiči poznal, zvala si prominentní folkové a bluesové hudebníky, jako byli Sonny Terry, Brownie McGhee, Lead Belly nebo Pet Seeger, na hudební dýchanky pořádané na Manhattanu.

Poslouchal jsem rádio a znal všechny tehdejší popové hity, ale u Matta jsem se seznámil s úžasnou sbírkou folkových desek jeho rodičů. Měli nejen spousty country blues a old-time music, ale také pořádnou zásobu současného folku od zpěváků jako Bob Dylan, Eric Andersen, Tom Rush, Phil Ochs, Buffy St. Marie a Judy Collins. Nakonec jsem zpod postele vytáhl svou akustickou kytaru a Matt mi ukázal prvních pár akordů. Pak jsem byl na pár lekcích u jedné paní, která si dala inzerát do místních novin. První písnička, kterou jsem se naučil hrát, byla „Down in the Valley". Brzy jsem měl na držáku i harmoniku a snažil se napodobovat lidovou hudbu, kterou jsem tehdy poslouchal u Matta doma.

Kapela dále pokračovala ve zkoušení a v létě 1965 jsme měli první koncert. V tomto roce se konaly volby starosty a kampaň Johna Lindsaye měla v naší čtvrti místní kancelář. Sídlila v domě s proskleným průčelím – byla tam jedna otevřená, jasně osvětlená místnost. Harold pomáhal v kampani jako dobrovolník a roznášel letáky – nejspíš si připadal, že je důležitý. A jednoho dne ten chlapík, který tu kancelář řídil, mluvil o nějakém večírku nebo shromáždění, a přitom se zmínil, že potřebují obstarat nějakou zábavu. I když Harolda přímo neoslovil, Harold se ozval: „Hm, já mam kapelu."

Pozvali nás, abychom na té akci zahráli. Myslím, že to pro Demokratickou stranu vypadalo dobře, když jim tam zahrály děti ze sousedství. Nedostali jsme sice zaplaceno a také moc lidí tam nepřišlo, ale i tak to byl koncert. Můj první koncert!

Jednou, když jsme zkoušeli, požádal jsem Harolda, aby mi na svém Fenderu Mustangovi ukázal barré akordy. Základy šly docela snadno, ale kdybych si tehdy uvědomil, jak dlouho mi bude trvat, než se stanu aspoň trochu ucházejícím kytaristou, asi bych to ihned vzdal. Tehdy mě to ale jen hnalo dál; blbnout ve sklepě bylo fajn, ale chtěl jsem si pořídit vlastní elektrickou kytaru a začít to brát vážně. Začal jsem jezdit metrem na Manhattan, kdykoliv to šlo, abych v obchodech s hudebními nástroji na 48. ulici našel nějakou cenově dostupnou kytaru.

Tyhle cesty do města se pro mě staly tradicí. Mezi 6. a 7. avenue byly po obou stranách 48. ulice obchody s hudebninami. A o blok dál, na 49. ulici a 7. avenue, stál obchod se sendviči Blimpie's. Dával jsem si tam obloženou bagetu nebo texaský chilli dog – obložený čedarem, chilli a cibulí – a pak jsem se toulal po obchodech s hudebními nástroji. Tehdy se nesmělo na nic sahat. Když jste si chtěli zahrát na nějaký nástroj, zeptali se vás: „Budeš si to kupovat?". A když někdo nevypadal – tak jako já –, že by byl při penězích, řekli: „Ukaž, jestli máš u sebe peníze!"

Takže tyhle výlety na 48. ulici nebyly o hraní, ale spíš o navozování nálady rokenrolu: bicí soupravy, kytary, basy. A občas jsem zahlédl i nějakého muzikanta, kterého jsem znal z televize nebo z hudebních časopisů, které jsem začínal sbírat. Byl jsem v sedmém nebi.

Během studia na střední, jsem začal čím dál častěji chodit za školu, abych mohl naskočit na autobus a jet metrem na 48. ulici. Přijížděl jsem brzy ráno, ještě než obchody otevíraly – a tak se šel tenhle židovský kluk mezitím posadit do lavice v katedrále svatého Patrika na 49. ulici a 5. avenue a čekal. Kousek od katedrály jsem také našel obchod s deskami, který se jmenoval Record Hunter a kde vás nechali poslouchat desky. Měli tam několik gramofonů se sluchátky, a tak jste si tam mohli nechat cokoli přehrát. Tento rituál se stal mojí představou ideálního dne – vyčkávat v katedrále, než se otevře obchod s deskami, poslouchat muziku, dát si chilli dog a pak si prohlížet kytary.

Jednou jsem zjistil, že když pojedu autobusem Q44 od nás směrem na jih na konečnou zastávku Jamaica v Queensu, nachází se tam obrovský dvoupatrový obchod s deskami Triboro Records. Měli tam tisíce desek. A protože to byla převážně černošská čtvrť, mohl jsem se tam setkat s muzikou, o jaké jsem předtím neměl ani páru: James Brown, Joe Tex a Otis Redding, a dále černí baviči jako Redd Foxx, Pigmeat Markham a Moms Mabley. Ne vždycky jsem měl peníze na to, abych si něco koupil, ale stačilo mi, že jsem mohl držet desky v ruce a dívat se na jejich obaly, abych byl spokojený.

Rok jsem si šetřil peníze, přidal k nim ještě ty, které jsem dostal k čtrnáctým narozeninám, a pak jsem jednoho dne zajel na 48. ulici a vstoupil do obchodu s hudebními nástroji Manny's. Zalíbila se mi tam jedna kytara, a tak jsem se zeptal: „Můžu se na ní podívat?"

„Budeš si jí kupovat?" zaznělo místo odpovědi.

„Ano."

„Ukaž, jestli máš u sebe peníze!

Vytáhl jsem všechny peníze, které jsem u sebe měl. A tak mi ten muž za pultem podal kytaru, kterou jsem si chtěl koupit: kopii Fendera Stratocastera, tříčtvrtku, se dvěma snímači, vyrobenou firmou Vox. Nebyla to sice kytara nic moc, ale byla to taková, kterou jsem si mohl dovolit – byla levnější než jakákoliv jiná, protože to byla menší velikost. A kromě toho jsem o kytarách zhola nic nevěděl a sotva jsem uměl něco zahrát.

Ale teď jsem měl *opravdu* vstupenku ke svobodě.

4

Jakmile jsem měl elektrickou kytaru, začal jsem se pokoušet skládat písničky. Přišlo mi to nějak tak docela přirozené – hraní na nástroj a skládání písní šly spolu ruku v ruce. Kdykoli jsem slyšel nějaké písničky, které se mi líbily, pokoušel jsem se je napodobit. Jeden z mých prvních pokusů byl hold písni „The Kids Are Alright" od The Who. Učil jsem se také struktury písní ve stylu brill building pop, jaké psali Barry Mann a Cynthia Weil, Gerry Goffin a Carole King, Jeff Barry a Ellie Greenwich. Písně se slokou, refrénem a přechodem; písně tak chytlavé, že jste je znali už při druhém refrénu. Byly postaveny na líbivých melodiích a vyprávění příběhů.

Naše kapela, s kterou jsme hráli u Harolda Schiffa ve sklepě, přestala zkoušet, ale jakmile jsem získal kytaru, pořád jsme spolu s Mattem Raelem jamovali. Občas se k nám přidal jeden kluk, jmenoval se Neal Teeman, který hrál na bicí. Říkali jsme si Uncle Joe a postupně rozšiřovali repertoár. Matt však začal mít nějaké problémy, a tak ho rodiče jednoho dne zapsali do soukromé školy na Manhattanu.

Vlasy jsem teď měl už opravdu dlouhé a zároveň hodně kudrnaté. Tehdy jsem ty kudrliny opravdu nenáviděl, protože byly v módě hladké účesy. Tak jsem si kupoval fixační krém značky Perma-Strate – byl k dostání ve všech černošských čtvrtích. Perma-Strate smrděl po čpavku a průmyslových chemikáliích a pálil na hlavě jako čert. Musel se nanést na vlasy, sčesat je dozadu, nechat chvíli působit a pak je vyčesat dopředu. Když jsem ho nechal působit příliš dlouho, krvácela mi pokožka hlavy. Někdy jsem si účes také vyhlazoval žehličkou na vlasy. Bral jsem cokoliv, co je narovnalo. Matka dalšího kluka, s kterým jsem se skamarádil, Davida Una, mi kvůli mému vzhledu říkala „princ Valiant", zatímco táta mi začal říkat „Prdelatej Stanley".

Davida Una jsem poznal na Parsonsově střední škole a jeho rodiče, podobně jako rodiče Mattovi, pracovali v uměleckém a vzdělávacím oboru. Jeho táta byl malíř, máma učitelka. Stejně jako já měl David dlouhé vlasy. V dobách, kdy jsem chodil za školu, abych se

dostal na Manhattan a prošel si 48. ulici, se vydal se mnou. Také měl zálibu v hudbě. David a já jsme se také začali sbližovat s rodícím se undergroundem.

Jednoho dne jsem si při procházce po Main Street v našem sousedství všiml nového obchodu s názvem Middle Earth. Byla to maloobchodní pobočka, kde se prodávaly vodní dýmky a nejrůznější drogové náčiní. Prodavači za pultem měli také dlouhé vlasy.

Možná bych se sem hodil?

Nepatřil jsem mezi normální lidi, o tom žádná, ale tady, přímo v mém sousedství, byla najednou alternativa. Začal jsem se tam potloukat a povídat si s majiteli i s pár zákazníky, kteří přicházeli a odcházeli. Nejednalo se o drogy – i když jsem si občas zakouřil trávu – šlo mi hlavně o přijetí do této komunity. Pro vyděděnce nebo někoho, kdo se ocitl v jakémsi druhu vyhnanství, byl tento obchod doslova oázou. Nakonec, když jsem se zrovna poflakoval, jsem si začal brát do obchodu akustickou kytaru a hrát na ni.

Jedna holka ze školy, Ellen Mentinová, se ke mně chovala s mimořádnou starostlivostí a pochopením. Důvěřoval jsem jí natolik, že jsem se jí pokusil vyprávět o některých svých vnitřních démonech, ale sdílení mých problémů moji úzkost nezmenšilo. Ellen chtěla, abychom se stali normálním párem ze střední školy – abychom spolu chodili do kina nebo cokoli jiného –, ale já se s ní nebyl schopen ukazovat na veřejnosti. Připadalo mi to příliš riskantní, dusivé, příliš klaustrofobické.

Co kdyby si ze mě někdo začal dělat srandu, když nás uvidí spolu?

Taky jsem nechápal, proč chce být s někým, jako jsem já – ať už s dlouhými vlasy nebo bez nich, byl jsem přece jen podivín. Dokonce jsem se jí jednou zeptal: „Proč mě máš ráda? Proč chceš být se mnou?“ Vůbec mi to nedávalo smysl.

S Ellen jsme zůstali kamarádi, ale být s někým, kdo se o mě vytrvale stará, to prostě bylo nesnesitelné. Dokonce i společná jízda autobusem do kina byla spojená s rizikem, které jsem nebyl ochoten podstupovat.

Táta se tehdy rozhodl, že mi udělí lekci sexuální výchovy. Na jedné z našich společných procházek mi zničehonic řekl: „Jestli někoho zbouchneš, seš v tom sám."

Znamenalo to snad, že ve čtrnácti skončím na ulici?

Paráda.

I když jsem sotva tušil, jak někoho přivést do jiného stavu, tak už jsem věděl, že je to jednosměrná jízdenka k vykopnutí z domova.

Jako bych už takhle nebyl dost sám.

Většinu času jsem trávil sám doma, ve svém pokoji, kde jsem se zavřel a ponořil se do hudby – poslouchal jsem tranzistorák, hrál na kytaru, četl hudební časopisy. Máma, která se cítila provinile kvůli tomu, že jí sestřiny problémy sebraly veškerý čas, mi koupila stereorádio.

Stal jsem se nadšeným posluchačem rozhlasového pořadu Muniho *The English Power Hour* Scotta, jednoho z prvních na FM, ve kterém hráli nejnovější muziku z Velké Británie. Na jaře 1967 vévodil anglické scéně a hitparádovým žebříčkům Jimi Hendrix, který se přestěhoval ze Spojených států do Velké Británie, a jeho hudba začala pronikat zpátky do USA v pořadech, jako byl ten Muniho. Když se konečně objevilo jeho první album, zasáhlo mě jako atomová bomba.

Tohle album kapely Jimi Hendrix Experience jsem si nadšeně pouštěl na svém novém stereu, lehl si přitom na postel a tiskl si velké reproduktory na obě strany hlavy. I když jsem byl na pravou stranu hluchý, když jsem si reproduktor přitiskl k hlavě, vnímal jsem zvuk prostřednictvím vibrací. Také jsem si vymaloval pokoj na fialovo a podél stropu jsem zavěsil blikající vánoční řetěz. Hrál jsem na kytaru, díval se na sebe do zrcadla, a zatímco světýlka blikala, snažil jsem se zdokonalovat svůj projev, abych byl jako Pete Townsend z The Who.

Co však Hendrix ovlivnil asi nejvíc, to byly účesy. Vlasy měl natupírované do obrovského objemu a brzy to samé začali dělat i Eric Clapton a Jimmy Page. Brzy se to stalo módou. Vzpomínám si na první den, kdy jsem si vyfoukal vlasy. Už žádný Perma-Strate. Když jsem vyšel ze svého pokoje a chystal se odejít s vlasy, které mi vlály kolem hlavy jako vlasy mých hrdinů, máma se mě zeptala: „*Takle* ven nepudeš, že ne?"

„Jo, pudu. Uvidíme se pozdějc."

Bylo na čase popustit svému šílenství uzdu.

Když se blížil konec střední školy, složil jsem zkoušky na High School of Music & Art, veřejnou alternativní školu na Západní 135. ulici a Convent Avenue na Manhattanu. Na střední škole jsem patřil k nejlepším výtvarníkům – kreslení mě bavilo. Ale stejně tak jsem doufal, že tato specializovaná škola bude příjemnějším prostředím než děsné školy, které jsem navštěvoval dosud. Lidi tam na mě přestali zírat kvůli něčemu, co jsem nemohl ovlivnit – kvůli mému uchu –, ale začali na mě zírat kvůli tomu, co jsem si vytvořil sám – kvůli mému výstřednímu účesu a oblečení. Na většině tehdejších škol se vyžadoval určitý způsob oblékání, ale v Music & Art platila taková filozofie, že nezáleží na tom, v čem do školy přijdete, ale hlavně že do ní vůbec přijdete.

Bral jsem to tak, že místo abych byl ve škole za podivína, budu chodit do školy podivínů.

5

Přestože kreslení bylo mou vstupenkou do školy hudby a umění, neuvažoval jsem nijak vážně o tom, že bych se chtěl věnovat umění. Tyto úvahy se ukázaly jako správné, protože při nástupu do školy na podzim 1967 jsem zjistil, že je sice spousta spolužáků stejně dobrá jako já, ale mnozí byli ještě daleko lepší.

Umění jsem se věnoval hlavně proto, že neexistovala žádná škola pro začínající rockové hvězdy – umění tedy bylo mým záložním plánem. Později už ne. Časem jsem dospěl k přesvědčení, že buď hudba nebo nic. Přesto však, když jsem den co den odcházel do školy, mé hudební ambice zůstávaly stranou, pečlivě schované v mém fialovém pokoji. I když jsem svým spolužákům o svých hudebních plánech nikdy nevyprávěl, ani jsem se s nimi o hudbě nepřel, zjistil jsem, že řada studentů hudební a výtvarné výchovy už má v hudbě za sebou významné úspěchy – a to nejen na Broadwayi a v orchestrech. Členové kapely Left Banke, která měla velký hit „Walk Away Renee", byli nedávnými absolventy. Stejně tak geniální písničkářka Laura Nyro. Janis Ian, která právě prorazila s hitem „Society's Child", byla v době mého příchodu ještě na škole.

Jednou za mnou přišel starší bratr Matta Raela, Jon. Hrál už v několika kapelách a všichni jsme k němu vzhlíželi. Jeho první kapela byla ovlivněná stylem surf music, tak jako hráli Ventures, ale teď už vedl kapelu Post War Baby Boom, která zněla jako některé kapely ze San Francisca – hipísácké pojetí folku, blues a jug bandu. Měli zpěvačku, která sólově zpívala některé z jejich písní – to bylo podobné jako první kapela Grace Slickové, Great Society. A Post War Baby Boom doopravdy koncertovali.

Jon mi z ničeho nic nabídl, abych se ke kapele přidal. Potřebovali rytmického kytaristu. Hlavou se mi honilo: proč se nezeptali Matta, který byl tehdy mnohem lepší kytarista než já? Možná proto, že já byl na střední a Matt měl před sebou ještě poslední ročník základky? Nebude na mě Matt naštvaný?

Do prdele, opravdová kapela! Tohle je fakt velký!

Neváhal jsem už ani okamžik. Řekl jsem ano. Vzápětí jsem si ale uvědomil, že zkoušíme ve stejném sklepě, kde jsme předtím hráli s Mattem. Pracovali jsme na coververzi Gershwinovy skladby „Summertime“. Také jsem vytvořil novou verzi písně „Born in Chicago“ od kapely Paul Butterfield Blues Band, a dokonce jsem v ní zpíval hlavní vokály.

Ostatní kluci v kapele byli nejméně o dva roky starší než já, což mi tehdy připadalo docela dost. Tehdy mi ani nedošlo, že na konci školního roku už budou maturovat. Ale z krátkodobého hlediska jsem do toho šel naplno. V „naší“ nové sestavě jsme odehráli pár koncertů a pak jsem navrhl, abychom se pokusili někde získat nahrávací smlouvu. Řekl jsem, že bychom si měli nechat udělat nějaké fotky – a věděl jsem, na koho se obrátit. To léto roku 1967 jsem strávil dva úděsné týdny na letním táboře nedaleko Catskills Mountains. Tedy alespoň to měl být letní tábor. Ukázalo se, že to byl podvod – nějaký chlapík přesvědčil pár rodičů, aby mu *zaplatili* za to, že jejich děti přijedou na jeho farmu, budou tam tábořit a, jak se ukázalo, pomohou mu zbourat starou stodolu. Říkal tomu pracovní tábor, čímž naznačoval, že jeho program umožní městským dětem vyzkoušet si, jak se pracuje na venkově. Nakonec to ale bylo docela fajn, a já se tam spřátelil s jedním z vedoucích, kteří byli stejně oklamáni jako samotní táborníci. Jmenoval se Maury Englander a pracoval tehdy pro jednoho slavného fotografa na Manhattanu.

Maury měl přístup do jeho ateliéru, kdykoliv v něm bylo volno – to byla jedna z výhod této práce, protože Maury se sám chtěl stát fotografem a o necelý rok později měl pracovat pro populární časopisy jako *Newsweek*. Tak jsem mu zavolal a domluvili jsme se, že jeden víkend zajdeme do studia a Maury nám udělá pár propagačních snímků. Maury byl také dost politicky angažovaný, a tak jsme při focení domluvili několik vystoupení na benefičních večírcích pro různé protiválečné organizace. Bylo to na začátku roku 1968, kdy protesty proti válce ve Vietnamu nabíraly na obrátkách.

Koncerty v klubech se sháněly těžko, protože pořadatelé většinou chtěli jen kapely, které hrály coververze písní z hitparády *Top 40*.

Měli jsme spoustu vlastních věcí a předělávky, které jsme hráli, nepatřily zrovna k těm, které by vévodily hitparádám. Domluvil jsem nám konkurz v podniku Night Owl; někde jsem četl, že tam hráli Lovin' Spoonful, kapela, jejíž šumařské kořeny a zemitý zvuk nebyly tak daleko od toho, o co jsme se pokoušeli s Post War Baby Boom. Ale nakonec ten chlápek z konkurzu, co o tom rozhodoval, odešel ještě předtím, než jsme dohráli, a tak jsme to hraní nedostali.

I přesto, že to šlo všechno tak pomalu, jsem chtěl uspět a neustále jsem na tom pracoval. Nakonec se mi podařilo předat nějaké materiály jednomu chlapíkovi, který měl kontakty na CBS Records. Zanedlouho mi odtamtud zavolal jeden manažer. „Jestli umíte hrát tak dobře, jak vypadáte, tak budete skvělí," řekl mi. Měl na mysli jednu z těch fotek ze studia, které nám udělal Maury Englander.

Ještě předtím, než nás ten chlapík vůbec osobně viděl nebo slyšel, zařídil nám nahrávání demosnímku ve studiích CBS. Napsal jsem novou píseň „Never Loving, Never Living", ale styděl jsem se, a tak jsem ji kapele zahrál až den před natáčením. A když se má něco podělat, tak se to taky podělá – naše zpěvačka se večer před nahráváním rozhodla, že si půjde zaplavat do fontány ve Washington Square Parku v Greenwich Village, nastydla a ztratila hlas. Když jsme se druhý den objevili ve studiu, poprvé v životě v opravdovém nahrávacím studiu, nemohla zpívat.

Ke všemu tomu nám šéf CBS ještě oznámil, že hodlá kapelu přejmenovat na Living Abortions. Demo se nikdy nenatočilo.

Na umělecké škole jsem měl i přes to, že jsem se držel stranou, možnost vídat holky jenom tak v tričkách bez podprsenek – další výhoda toho, že se tam nehledělo na formální oblékání – a to mi stačilo k tomu, abych do školy chodil každý den. Brzy mi ale došlo, že se nacházím v rozporu sám se sebou i se všemi ostatními. Kvůli účesu a oblečení jsem působil tak, že jsem víc trendy, než jsem ve skutečnosti byl. Vlasy jsem nosil vyfoukané z jednoho praktického důvodu – zato z děcek, která jsem vnímal jako fakt trendy, jsem měl tak trochu nahnáno. Postupně jsem se utvrdil v tom, že zakrýváním ucha se dohromady nic nezměnilo. Stejně jako u všeho ostatního

v životě nakonec nešlo o to, co vidí ostatní, ale o to, co vím a co cítím já sám.

Jednou na mě ve škole zavolala jedna z nejhezčích holek. Victoria měla dokonalé křivky, blond vlasy a odzbrojující modré oči. Bylo o ní známo, že má ty nejvybranější přátele ve škole i mimo ni. Měl jsem na sobě koženou bundu s třásněmi, což byl tehdy úplně nový hit, který se jen tak neviděl, dokonce ani na naší škole. „Hej, třásničko!" oslovila mě.

Šel jsem si s ní popovídat a nějak jsem sebral dost odvahy na to, abych ji pozval na rande. Byl to doslova nadsmyslný zážitek – kdosi mluvil a byl jsem to já, ale přitom se cítil jako někdo úplně jiný, protože to byl mílový krok do dosud neprobádaného území. Řekla ano, a já odešel ve stavu totálního nadšení a zároveň hrůzy.

Šli jsme na koncert do klubu Fillmore East. Když jsme tam dorazili, Victoria znala spoustu dalších lidí v publiku. Seděli jsme s jejími kamarády. Záhy mi spadl hřebínek, protože to všechno byli hipsteři, zatímco já jsem byl zakřiknuté dítě z Queensu. Vtom nechali kolovat jointa. Dostal jsem šlehu pokaždé, když jsem si natáhl, a to docela bytelnou. Začal jsem nepřetržitě mluvit, dokud mi Victoria neřekla: „O čem to, doprčic, meleš?"

To mě usadilo na celý zbytek večera.

Po koncertě jsme se přemístili do bytu jejích rodičů. Pořád jsem byl pořádně zhulený a zároveň paranoidní, protože Victoria objevila skulinu v mém brnění a podařilo se jí mě pořádně rozhodit. Nakonec jsem si povídal s jejím tátou – a povídal si s ním ještě dlouho poté, co se Victoria vytratila do svého pokoje a šla spát. Nakonec jsem z toho bytu vyklouzl a připadal si jako totální blbec.

Od té doby se pokaždé hihňala, kdykoli jsme na sebe ve škole narazili. Nemyslím si, že by chtěla být zlá, ale nesmála se *společně se* mnou.

Další holka, s kterou jsem se nakrátko sblížil, žila ve čtvrti Staten Island. Byla napůl Italka a napůl Norka a žila v italské čtvrti.

Trochu jela ve spídu – vzhledem k tomu, že já byl stále při chuti, zatímco ona chuť k jídlu neměla, často jsem vyfasoval její oběd,

který s láskou připravovala její maminka, aniž by tušila, kdo si na něm nakonec pochutnává. Když jsem se s její mámou setkal poprvé, vypadalo to, že jsem jí docela padl do oka; když jsem ji však přišel příště vyzvednout domů, nepustili mě dál.

„Já nesmim dovnitř?“ zeptal jsem se jí.

„Nó... máma si myslela, že si Ital, ale pak zjistila, že si Žid.“

Tak to byl můj vstup do báječného světa antisemitismu.

Po nějaké době jsem kvůli vzrůstající nejistotě a neschopnosti slyšet, co se děje ve třídě, upadl do starého známého duševního rozpoložení: ztrácel jsem se, byl frustrovaný, stavěl kolem sebe barikádu, a nakonec chodil za školu tak často, jak to jen šlo, aby mě nevyloučili. Věděl jsem, kolik dní můžu chybět, kolik hodin můžu zameškat, kolikrát můžu přijít pozdě – a všeho jsem naplno využíval. To byly školní statistiky, na kterých mi záleželo nejvíc.

Stal se ze mě přízrak – ve škole jsem se skoro vůbec neukazoval, a když už jsem tam byl, byl jsem téměř neviditelný. Seděl jsem vzadu ve třídě a skoro s nikým se nebavil. Opět jsem se ocitl v osobním vyhnanství, které bylo důsledkem mé defenzivy a sociální úzkosti. Znovu jsem se začal uzavírat sám do sebe. Život byl toxický a pustý. Vrátily se mi problémy se spánkem. Opět jsem se budil s křikem ze známých nočních můr a byl jsem přesvědčený, že umírám.

Jsem sám na plovoucím pontonu, daleko od břehu, obklopen černočernou tmou...

6

Jednou v noci, když byla máma na své první cestě zpět do Německa, vrátil se táta pozdě domů a táhl z něj alkohol. Začal na mě mluvit. „Všichni občas děláme věci, který bysme dělat neměli," řekl.

Ach, Bože.

„Ale to je snad v pořádku, ne?"

Jsem tvoje dítě. Chceš ode mě rozhřešení? Ode mě? Chceš, abych tě zbavil viny za něco, co jsi právě udělal?

V téhle fázi už jsem nabyl přesvědčení, že už se na rodiče nikdy nemůžu obrátit o pomoc, podporu nebo uznání. Ale nečekal jsem, že na mě začnou házet i svoje vlastní problémy.

Vtom jsem si vzpomněl na jednu událost, která se stala před pár lety. Jednoho večera táta zvedl telefon a to, co slyšel, ho zjevně vyvedlo z míry. Něco si pošeptal s mámou a pak zavolali policii. Když policisté přijeli, požádali tátu, aby jim vyprávěl, co slyšel v telefonu, a on jim řekl, že mu nějaký muž na druhém konci drátu pohrozil, že pokud se táta nepřestane stýkat s jakousi ženou, tak mu ublíží. „Říkal, že mu uřízne koule," pípla máma. Považovali jsem to celé za nějaký omyl, ale teď jsem začal mít pochybnosti.

Od té doby mi domov začal připadat jako nebezpečné místo. Trvalo to desítky let, než jsem konečně zjistil, co se děje, ale už tehdy jsem cítil, že náš dům se stal potenciálně smrtícím místem.

Utápím se.

Bylo dost děsivé představovat si, jak se řítím po silnici v autě bez volantu nebo jsem na plovoucím pontonu daleko od břehu obklopený tmou. Teď jsem měl ale pocit, že se ten plovoucí ponton potápí.

Cokoliv se dělo s mou sestrou, rodiče to jen zhoršovali; cokoliv se dělo se mnou rodiče to jen zhoršovali. Domov mi začal připadat stejně nebezpečný jako škola a další společenské události. Nemohl jsem se vyhnout všudypřítomnému pocitu strachu. Bylo mi teprve patnáct let a ztrácel jsem se. A neměl jsem si s kým o tom promluvit.

S nikým. Byl jsem úplně sám. Jako ten kůl v plotě.

Co mám dělat?

Cítil jsem, že pokud to takhle půjde dál, skončí to všechno moc špatně.

Mám si vzít život? Zblázním se jako moje sestra?

Julia na své hluboké problémy reagovala tak, že si zvolila cestu, která vedla k sebezničení a otupění, což byla samozřejmě cesta do záhuby. A jak se s tím vypořádám já, to byl jenom můj boj. Jistě, byl jsem na to sice sám, ale měl jsem na výběr. Kdybych neudělal nic, což byla také volba, tak bylo nad slunce jasné, že následky by byly hrozivé.

Odmítám stát se obětí.

Chtěl jsem se napravit. Chtěl jsem si vyhrnout rukávy a dát se dohromady. Chtěl jsem, aby věci fungovaly tak, jak mají, a abych svůj svět proměnil v takový, jaký se mi líbí.

Ale jak jenom na to?

Jel jsem zrovna na kole, když vtom mi to všechno došlo. Když jsem zahnul za roh u našeho domu, přišla myšlenka jako blesk z čistého nebe.

Musím vyhledat pomoc.

Najednou jsem si uvědomil, že sám to prostě nezvládnu. Sám budu dělat samá špatná rozhodnutí. Nebo vůbec žádná. Prostě bych se dál jenom řítil po strmé spirále dolů.

Musím něco udělat.

Pak jsem jednoho večera zaslechl jednu sestřinu kamarádku vyprávět o psychiatrické ambulanci v nemocnici Mount Sinai na Manhattanu. Konečně něco konkrétního. Místo, kam se dalo jít. Mělo to jméno a adresu. Vyhledal jsem si tu nemocnici v telefonním seznamu. Počkal jsem si, až nikdo nebude doma, a zavolal jsem na psychiatrickou kliniku. Domluvil jsem si schůzku.

Cestoval jsem tam dvěma linkami metra a autobusem. Přišel jsem tam a řekl: „Potřebuji pomoc." Zapsali mě. Naštěstí jsem nepotřeboval souhlas rodičů. A stálo to jenom tři dolary.

Pak mě odvedli za doktorem, který měl na sobě bílý laboratorní plášť. O terapii jsem nevěděl vůbec nic. Jen jsem doufal, že mi někdo poradí, jak dál žít. Překvapilo mě, když jsem během našeho prvního

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy ***Face the Music*.**
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.